

14.10.2020

Eduskunnan työ- ja tasa-arvovaliokunnalle
tyv@eduskunta.fi

Asia: Kirjallinen lausunto HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2021 kuvataan työsuojelun aluehallintoviranomaisen toiminnallista tuloksellisuutta seuraavasti:

"Työsuojeluvalvonta vahvistaa turvallista, terveellistä ja reilua työtä monipuolisilla keinoilla toimintaympäristön muutoksiin reagoiden ja toimintaa rohkeasti kehittäen. Toimintaympäristössä tunnistetut, valvontaan vaikuttavat ilmiöt liittyvät työoloihin, pirstaloituvaan työelämään, työn kuormitustekijöihin, jatkuvaan uudistumiseen, tiedon hyödyntämiseen ja digitalisaatioon. Tavoitteena on, että työsuojeluvalvonta tukee ja edistää työpaikan omaa turvallisuustoimintaa, jotta työ olisi terveellistä ja turvallista kaikilla työpaikoilla työnteon muodosta riippumatta. Valvonnalla varmistetaan, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat työsuojelulainsäädäntöä.

Valvonnan kohteena oleviin asiakokonaisuuksiin ja ilmiöihin määritellään ne valvonnan keinot, joita yhdistelemällä valvonnalla saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Valvonnan käytössä olevien keinojen monipuolistaminen ja tehostaminen sekä uusien keinojen kehittäminen ja käyttöönotto on keskeinen kehityssuunta toiminnassa."

Edellä esitetyssä Valtion talousarvioesityksen tekstissä vuodelle 2021 on hyvin kuvattu työsuojeluhallinnon valvonta- ja vaikuttamistoiminnan kohteet ja mahdollisuudet työolojen parantamiseen Suomessa. Valvontaviranomaisen vaikutusmahdollisuuksiksi kelpoisten työolojen saavuttamiseen korostuu kaksi asiaa: riittävät valvontaresurssit sekä keinot vaikuttaa ongelmiin mahdollisimman tehokkaasti.

Pirstaloituvaan työelämään liittyvässä harmaan talouden torjunnassa on viime aikoina puhuttanut erityisen paljon ulkomaalaisten työntekijöiden palkkaus ja työolot. Työsuojeluhallinnon valvontaresurssit eivät ole riittäviä ulkomaalaisten työntekijöiden palkkaukseen ja työolosuhteisiin liittyviin ongelmiin. Tarvitsemme lisää resursseja valvontaan. Ulkomaisen työvoiman valvonnan tehostamiseksi tulisi varata riittävä lisämääräraha uusien pysyvien työsuojelutarkastajan virkojen perustamiseksi, sekä valvonnan edellyttämien tukipalvelujen (esim. lakimiespalvelut) turvaamiseksi. Valvonnan keinovalikoimaa on myös tarpeen kehittää. Alipalkkauksen sanktiointiin (hallinnollinen tai rikosoikeudellinen seuraamus) liittyvät esitykset ovatkin varteenotettavia ehdotuksia keinoista, joilla voitaisiin tehostaa ulkomaalaisen työvoiman väärinkäytösten valvontaa.

Kuormituksen ja perinteisten työsuojeluongelmien, kuten esimerkiksi tapaturmavaarojen vähentämiseen, työsuojeluhallinnolla itsellään on mahdollisuudet kehittää uusia ja tehokkaita valvonnan keinoja ja palveluita, joilla voidaan vaikuttaa nykyistä toimintatapaa tehokkaammin havaittuihin ongelmiin. Keskeisiä kehittämiskohteita ovat työpaikkojen ja valvontaviranomaisen välisen vuorovaikutuksen kehittäminen ja mahdollisten digitaalisten vuorovaikutustapojen kehittäminen. Myös uudentyypiset työpaikkoja motivoivat valvontatavat ja työpaikkojen kehittämiskohteita löytävät valvontakeinot ovat tärkeitä. Tehokkaiden valvonnan keinojen suunnittelu ja käyttö tulee kuitenkin

Aluehallintovirasto

Työsuojelun vastuualue

14.10.2020

ottaa huomioon viranomaisen henkilö- ja talousresursoinnissa sekä perinteisten menetelmien tarkastusmäärien suunnittelussa.

Talousarvioesityksessä esitetään toiminnalliseksi tehokkuudeksi vuodelle 2021 tehtäväksi 21000 tarkastusta ja 15000 muilla valvonnan keinoilla kontaktoitua työpaikkaa. Pidämme erittäin tärkeänä riittävää määrää työpaikkakontakteja. Talousarvioesitykseen sidotut määrätavoitteet ovat kuitenkin jonkin verran ongelmallisia. Tulosohtauksessa korostuu nyt virastojen aloitteellisuus tulostavoitteiden määrittämisessä aikaisemman ministeriövetoisuuden tilalla. Tässä toimintavassa määrälliset tavoitteet tarkentuvat tulosopimus- ja vuosisuunnitteluprosesseissa. Etuna on, että viranomaisen pystyy suunnittelemaan erilaisia palveluita ja keinoja asiakasryhmiin räätälöitynä vapaammin verrattuna siihen, että etukäteen lukitaan tarkastusmäärä valtion talousarvioissa.

Johtaja

Eerik Tarnaala